

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

28 ביולי 2008

406

כ"ה בתמוז התשס"ח

עמוד

728 הצעת חוק התכנון והבניה (תיקון מס' 87), התשס"ח-2008

הצעת חוק התכנון והבניה (תיקון מס' 87), התשס"ח-2008

1. תיקון סעיף 28 בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 28, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) הוועדה המחוזית רשאית להסמיך את יושב ראש הוועדה יחד עם מתכנן המחוז, להפעיל את סמכויותיה לפי סעיפים קטנים (א) או (ב)."

ד ב ר י ה ס ב ר

המקומית ונציגיה לנהל תביעות פליליות בענייני תכנון ובניה היא סמכות מקבילה לסמכותו של היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו לנהל הליכים בעניינים אלה במסגרת סמכות התביעה הכללית הנתונה לו, ואין היא באה במקומה. על אף הוראת החוק המטילה את החובה כאמור על הוועדה המקומית, אין בכך כדי לגרוע מסמכות המדינה לנקוט הליכים לאכיפת החוק בתחום מרחב תכנון של ועדה מקומית. עניין זה הובהר גם בידי בית המשפט ברע"פ 9321/03 אדרת אהרון ואח' נ. מדינת ישראל (נבו 2005).

ואכן, לעתים קרובות, נדרשת מדינת ישראל, באמצעות הוועדה המחוזית, יחידת הפיקוח המחוזית, היחידה הארצית לפיקוח על הבניה והיחידה לאכיפת דיני מקרקעין במשרד המשפטים, להתערב ולנקוט הליכים לאכיפת דיני התכנון והבניה, בשל הימנעות ועדה מקומית, זו או אחרת, לנקוט אמצעים העומדים לרשותה לאכיפת החוק.

קשיי האכיפה של העבירות על חוקי התכנון כאמור, גורמים לפגיעה קשה בגורם ההרתעה, הן של העבריינים עצמם והן של אחרים הלומדים ורואים לנגד עיניהם כיצד יוצא חוץ נשכר. ההימנעות מאכיפתן של עבירות הבניה, והקושי באכיפתן, פוגעים קשות באמון הציבור בשלטון החוק, שכן הדבר יוצר רושם של חוסר אונים מצד הגורמים האחראים על אכיפת החוק. חמור מכך, ריבוי העבירות והעדר האכיפה מעוררים ספק במקצועיותם ואף בטוהר כפיהם של האמונים על אכיפת החוק, משום שהציבור מתקשה להאמין שעבירות הגלויות לעיני כל אינן זוכות לטיפול מטעמים ראויים (ראו למשל ר"ע 1/84 דוויק נ' ראש העיר ירושלים ויו"ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, פ"ד לח(1), 494, 500 ועמ"מ 2273/03 אי התכלת שותפות כללית ואח' נ' החברה להגנת הטבע ואח' (דינים עליון פ 569 (2003)).

מטרתם של התיקונים המוצעים לחוק בהצעת חוק זו, לחזק את מערכת האכיפה ולבצר את מעמדה, זאת הן באמצעות הוספת כלי אכיפה על אלה הקיימים והן באמצעות החמרת הענישה בעבירות הבניה.

סעיף 1 כאמור בחלק הכללי של דברי ההסבר, סעיף 27 לחוק קובע כי אחד מתפקידיה של הוועדה המקומית הוא להבטיח את קיומן של ההוראות לפי חוק זה. כך לדוגמה, כדי לאכוף את החוק בצורה יעילה, צריכה

עבירות לפי חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן – החוק). הן בין העבירות הנפוצות ביותר, המבוצעות על ידי כל מגורי האוכלוסיה ובכל שכבותיה. זה שנים רבות שבתי המשפט שבים וקובעים כי מדובר ב"מכת מדינה" שיש להילחם בה ולמגר אותה (ראו למשל ע"פ 917/85 הוועדה המקומית גליל מזרחי נ. אבו נימר, פד"י מא(4) 29, ורע"פ 4357/01, סבן נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, פ"ד נו(3), 49, עמ' 58).

לעבירות התכנון והבניה נודעת חומרה יתרה. בניה שלא כדין פוגעת בתכליות התכנון, בהליך התכנוני ובביטחון הציבור, משום שבניה שלא כדין היא בניה שאינה מפוקחת וקיימת סכנה שאינה עומדת בתנאי הבטיחות ובתקנים המחייבים.

מניע מרכזי בביצוע עבירות בניה הוא העובדה שבביצוען טמון רווח כלכלי רב. בעת הקמת מבנה בלתי חוקי "חוסך" העברייני את עלויות הקרקע, את תשלום המסים לוועדה המקומית ולרשות המקומית כחלק מתשלומי החובה בטרם קבלת היתר, את התשלומים למינהל מקרקעי ישראל, ואת עלויות הבניה, שכן אינו נדרש להעסיק את כל אותם גורמי הפיקוח הנדרשים בעת בניה על פי היתר. נוסף לכל אלה, חוסך מבצע עבירת הבניה גם זמן ניכר בשל כך שאינו מבקש לקבל את האישורים הנדרשים מגורמים שונים טרם קבלת היתר בניה.

קיימים גורמים רבים ומגוונים היוצרים קשיים באכיפת חוקי התכנון והבניה. בין גורמים אלה ניתן למנות את העדרם של כלים ואמצעים מספיקים לאכיפה יעילה, התמשכות ההליכים, ענישה מקלה, העדר אכיפה ביחס לביצוע צווי ההרסה האמורים בגזר הדין ומשך הזמן הנדרש להוצאתם לפועל של פסקי דין הכוללים צווי הרסה.

גורם נוסף היוצר קושי באכיפת חוקי התכנון והבניה הוא הימנעותן של ועדות מקומיות מלבצע פעולות אכיפה והעמדה לדין, בשל כך שאין ביכולתן לבצע פעולות כאמור או שאינן מעוניינות בכך. סעיף 27 לחוק קובע כי הבטחת קיום הוראות החוק היא חלק בלתי נפרד מתפקידיה של הוועדה המקומית. סעיף 28 לחוק מאפשר כפיית ביצוע על הוועדה המקומית, בידי הוועדה המחוזית, במקרים שבהם לא מקיימת הוועדה המקומית את תפקידיה. סמכותה של הוועדה

¹ ס"ח התשכ"ה עמ' 307; התשס"ח, עמ' 462.

(1) בסעיף קטן (א), המילים "לפי סעיף 19" – יימחקו;

(2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) השר ימנה יושב ראש לוועדה הממונה, מבין חבריה:"

(3) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ה) הודעה על מינוי ועדה ממונה תפורסם ברשומות."

3. בסעיף 48 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) יושב ראש מוסד תכנון, מהנדס ועדה מקומית, מתכנן מחוז, או מי שהוסמך על ידם, שעשה אחד מאלה, דינו – מאסר שלוש שנים:

(1) חתם על תכנית – ביודעו שהיא בניגוד להוראות תכנית שכוחה יפה ממנה לפי הוראות חוק זה;

(2) חתם על אישור אחר או היתר – ביודעו שהם בניגוד לתכנית, למעט היתר או אישור להקלה או לשימוש חורג כדיון."

דברי הסבר

ועדה מקומית שהוקמה לפי סעיף 18 לחוק, דהיינו ועדה מקומית ברשות מקומית אחת, ולא רק בנוגע לתפקודה של ועדה מקומית בכמה רשויות מקומיות, לפי סעיף 19, כפי שקבוע היום. על אף שהרכב הוועדה המקומית ברשות מקומית אחת לפי סעיף 18, זהה פרסונלית להרכבה של מועצת העיר, מוצע להסמיך את שר הפנים למנות ועדה ממונה למילוי תפקידי הוועדה המקומית, במקרים שבהם נמצא כי ועדה מקומית זו אינה מתפקדת, וזאת בלא קשר לסמכותו למנות ועדה ממונה למועצת העיר, לפי פקודת העיריות.

כמו כן, מוצע להסמיך את שר הפנים למנות יושב ראש לוועדה הממונה, מבין חבריה, ולפרסם הודעה על מינוי ועדה ממונה ברשומות.

סעיף 3 סעיף 48 לחוק שעניינו מתן היתר או אישור שלא כדיון, חוקק במטרה להתמודד עם התופעה של עבריינות בתחום הבניה, המוסברת בחלק הכללי של דברי ההסבר. חלק בלתי נפרד מתופעה זו נעוץ באווירה השוררת במוסדות התכנון. החלטות של מוסד תכנון לתת היתרי בניה שלא כדיון או היתרי בניה עמומים, פותחים פתח לפני בעל ההיתר לביצוע עבירות בחסות החלטת מוסד התכנון. לפיכך קובע סעיף 48 לחוק עונש מאסר של שנה על חבר מוסד תכנון, עובד מוסד תכנון או עובד רשות מקומית שיש להם חלק בקבלת החלטות כאמור.

ולא רק זאת אלא שחתימה על תכנית, היתר או אישור אשר הם בניגוד לתכנית או לחוק, מהווים אף הטעיה של הציבור והטעיה של מי שבונה על פיהם ומסתמך עליהם, שכן מסמכים אלו נחזים כתקינים. לעתים אף קיים קושי בביטול מסמכים אלו מחמת אינטרס ההסתמכות של הפועל על פיהם, כך שהתוצאה היא הנצחת הפגיעה

הוועדה המקומית לנקוט במהירות הליכים להפסקת עבודות בניה בלתי חוקית ולהריסתן הן באמצעים מינהליים והן באמצעות בתי המשפט. סעיף 28 לחוק קובע הסדר ולפיו, כאשר הוועדה המקומית לא מבצעת את התפקידים המוטלים עליה לפי חוק, רשאית הוועדה המחוזית להיכנס לנעליה של הוועדה המקומית ולעשות את כל הדרוש למילוי התפקידים המוטלים על הוועדה המקומית.

מוצע לתקן את סעיף 28 לחוק כך שמשנמצא כי הוועדה המקומית איננה ממלאת את תפקידיה, יהיו בידי יושב ראש הוועדה המחוזית ביחד עם מתכנן המחוז סמכויות בדומה ליושב ראש ועדה מקומית ומהנדס ועדה מקומית, בלי שיהיה צורך בכינוס הוועדה המחוזית לצורך זה. בכך מאפשר התיקון לוועדה המחוזית גמישות בביצוע פעולותיה ויהיה ניתן להפעיל בצורה יעילה יותר את כל אותן סמכויות מינהליות אשר העניק המחוקק לצורכי האכיפה.

סעיף 2 לוועדות המקומיות תפקיד מרכזי בביקוח ובאכיפת דיני התכנון והבניה. בחוק התכנון והבניה (תיקון מס' 67), התשס"ד-2004, התוסף סעיף 28א לחוק אשר מסמיך את שר הפנים למנות ועדה ממונה שיוקנו לה כל הסמכויות של ועדה מקומית שהוקמה לפי סעיף 19 לחוק. במקרים שבהם ועדה מקומית כאמור אינה ממלאת אחר התפקידים שהוטלו עליה לפי החוק. הוראה דומה להוראת סעיף 28א לחוק, נקבעה גם בנוגע לסמכות שר הפנים למנות ועדה ממונה לפי פקודת העיריות לגבי מועצה מקומית או עיריה שאינן ממלאות את תפקידיהן.

מוצע לתקן את סעיף 28א לחוק ולהרחיב את סמכות שר הפנים למנות ועדה ממונה גם בנוגע לתפקודה של

- תיקון סעיף 203 4. בסעיף 203(א) לחוק העיקרי –
- (1) בהגדרה "בית המשפט", במקום הסיפה החל במילים "בית משפט עירוני" יבוא "בית משפט לעניינים מקומיים";
- (2) אחרי ההגדרה "בית המשפט" יבוא:
- "חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977²;
- תיקון סעיף 204 5. בסעיף 204 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במילה "דינו" יבוא "או המשתמש בבניין שנבנה בלא היתר, דינו – מאסר שלוש שנים";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום הסיפה החל במילה "דינו" יבוא "או המשתמש בבניין שנבנה בסטיה מהיתר או מתכנית, דינו – מאסר שנתיים";
- (3) בסעיף קטן (ג), המילה "חקלאית" – תימחק ובמקום הסיפה החל במילים "קנס מאסר שנה אחת" יבוא "מאסר שלוש שנים";
- (4) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ג) בעבירה לפי סעיפים קטנים (א) עד (ג) שהיא עבירה נמשכת, רשאי בית המשפט להטיל, בנוסף לעונש האמור באותם סעיפים קטנים, קנס כאמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, לכל יום שבו נמשכת העבירה מיום שנמסר לנאשם צו לפי פרק זה, מיום שמסרו לו הוועדה המקומית, הוועדה המחוזית או המדינה הודעה בכתב על אותה עבירה או מיום הגשת כתב האישום, לפי המוקדם מביניהם."

ד ב ר י ה ס ב ר

לעניינים מקומיים ובית משפט שלום, ושהגוף המעמיד את עבריין הבניה לדין, ושעליו מוטלות סמכויות הביצוע הוא הוועדה המקומית או מדינת ישראל, ולא נציג היועץ המשפטי לממשלה.

כמו כן, מוצע להוסיף לסעיף 203 האמור, שהוא סעיף ההגדרות לפרק י' לחוק, את ההגדרה "חוק העונשין" לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), וזאת לאור מחיקת הסיפה של סעיף 204(ב) המוצעת בסעיף 5 להצעת חוק זו, שבה מצויה כיום ההפניה לחוק העונשין.

סעיף 5 סעיף 204 לחוק, שעניינו עונשין, הוא סעיף המסגרת שבו נקבעו העבירות העיקריות בפרק י' לחוק; בניה או שימוש במקרקעין בלא היתר, בניה או שימוש במקרקעין בסטיה מהיתר או מתכנית, ושימוש בקרקע בניגוד להוראות התוספת הראשונה או השניה לחוק. סעיף 208 לחוק מונה רשימה של אנשים, שעליהם מוטלת האחריות לעניין עבירות אלה, וביניהם על המשתמש בפועל במקרקעין שבהם בוצעו העבירות כאמור.

סעיף 204 לחוק בנוסחו הנוכחי אינו ברור דיו ביחס לעבירת השימוש במבנה שנבנה שלא כדין. במסגרת רע"פ 924/08, 727/08 איל גוטליב ואח' נ. מדינת ישראל (נב)

בציבור. לפיכך, מוצע להוסיף להוראות סעיף זה, את סעיף קטן (ג) המוצע, שקובע ענישה מחמירה יותר, של שלוש שנות מאסר, על הגורמים המקצועיים במוסדות התכנון אשר חותמים על תכנית, היתר או אישור ומודעים לכך שחתימתם ואישורם נעשו בניגוד לתכנית או לחוק.

סעיף 4 פרק י' לחוק נכתב לפני למעלה מארבעים שנה, ועודכן ברבות השנים טלאי על גבי טלאי. לפיכך החוק בנוסחו כיום אינו משקף את השינויים הארגוניים והמינהליים אשר התרחשו במערכת המשפטית מאז חקיקתו בשנת התשכ"ה-1965, ועד היום. במהלך תקופה זו הוקמו בתי משפט לעניינים מקומיים אשר החליפו את בתי המשפט העירוניים, ההליכים המשפטיים אמנם ננקטים בידי נציג היועץ המשפטי לממשלה בתוקף תפקידו, אך סמכויות הביצוע הן של הוועדה המקומית או של מדינת ישראל, לפי העניין. אף על פי כן נותרו בפרק י' לחוק, שעניינו עבירות ועונשין, הוראות המתייחסות לבתי משפט עירוניים או הוראות המטילות ומעניקות סמכויות ביצוע שונות על נציג היועץ המשפטי לממשלה.

על כן מוצע לתקן את ההגדרה "בית המשפט" שבסעיף 203 לחוק, וכן מוצע לתקן את שאר סעיפי הפרק כך שיובהר כי בית המשפט העוסק בנושאי האכיפה הוא בית המשפט

² ס"ח התשל"ו, עמ' 226.

(1) בפסקה (1), הסיפה החל במילים "על ידי הנשפט" – תימחק;

(2) בפסקה (3), במקום "לנשפט" יבוא "לנאשם";

(3) בפסקה (4), במקום "הנשפט" יבוא "הנאשם", אחרי "מתכנית" יבוא "או להפסיק את השימוש בבניין שנבנה בסטיה מהיתר או מתכנית" ובמקום הסיפה החל במילים "או לצוות על הנשפט" יבוא "או לצוות על הנאשם לבצע את הוראת התכנית אשר הופרה".

7. בסעיף 206 לחוק העיקרי, במקום "הנשפט" יבוא "הנאשם".

תיקון סעיף 206

8. במקום סעיף 207 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 207

"מועד לביצוע הצו 207. (א) צו שנתן בית המשפט לפי הוראות פרק זה, יבוצע לכל המאוחר בתוך 30 ימים מיום נתינתו, ואולם רשאי בית המשפט, בעת מתן הצו ובכל עת לאחר מכן, לדרוח את מועד הביצוע, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

ד ב ר י ה ס ב ר

שבסעיף קטן 204(ג) לחוק גם על התוספת השנייה לחוק, ולפיכך הסעיף אינו חל רק על קרקע חקלאית המוסדרת בתוספת הראשונה, ויש הכרח לתקנו בהתאם.

סעיף 6 סעיף 205 לחוק עוסק באמצעי אכיפה נוספים, מלבד מאסר וקנס לפי סעיף 204 לחוק, שביט המשפט רשאי להטיל על נאשם שהורשע בעבירה לפי סעיף 204 לחוק, כגון לצוות על הריסה, פירוק או סילוק של הבניין או אותו חלק ממנו שנבנו בלא היתר או בסטיה מהיתר או מתכנית, לתת צו לשינוי מבנה, צו איסור שימוש וכו'. לפי ההסדר הקיים כיום בסעיף 205 לחוק, נטל ביצועם של הצווים האמורים מוטל על הנאשם, והוועדה המקומית רשאית לבקש מבית המשפט, בטרם מתן גזר הדין, כי יטיל את ביצוע הצו עליה ויחייב את הנאשם בהוצאות הביצוע. מוצע להעביר את ההוראות הנוגעות לזהות מבצע הצו והחייב בהוצאות, לסעיף 207א המוצע שעניינו ביצוע צו (ר' דברי הסבר לסעיף 9 להצעת החוק).

כמו כן, בהתאמה לתיקון המוצע בסעיף 204 המוצע בסעיף 5 להצעת החוק, שבו הובהר כי שימוש בבניין שנבנה בלא היתר או בסטיה מהיתר או מתכנית, מהווה אף הוא עבירה לפי החוק, מוצע להסמיך את בית המשפט לתת צו להפסקת שימוש גם לגבי שימוש כאמור.

בנוסף מוצע להחליף את המונח "נשפט" במונח "נאשם", בהתאמה למונח המקובל כיום בחקיקה הפלילית.

סעיף 7 מוצע לתקן את סעיף 7 לחוק שעניינו מועד לביצוע הצו ולהחליף את המונח "נשפט" במונח "נאשם", בהתאמה למונח המקובל כיום בחקיקה הפלילית.

סעיף 8 סעיף 207 לחוק שעניינו מועד לביצוע הצו, מסמיך את בית המשפט שציווה על הריסת מבנה, או על כל אמצעי נוסף אחר לפי סעיפים 205 ו-206

(2008), הבהיר בית המשפט כי שימוש במבנה ייחשב כמותר אך ורק כאשר הוא מתבצע במבנה אשר נבנה בהיתר. אם נעשה שימוש במבנה, על המבנה להיות חוקי ועל השימוש הנעשה בו להיות תואם את השימוש המותר שנקבע לאותו מבנה בהיתר הבניה. לפיכך קובע פסק הדין האמור כי שימוש המתבצע במבנה בלא היתר או בסטיה מהיתר או מתכנית מהווה אף הוא עבירה.

לפיכך מוצע לתקן את הסעיף ולהבהיר כי שימוש בבניין שנבנה בלא היתר או בסטיה מהיתר או מתכנית, מהווה אף הוא עבירה.

בנוסף, כדי ליצור את גורם ההרתעה כאמור לעיל בחלק הכללי של דברי ההסבר, מוצע להחמיר את העונש על העבירות המנויות בסעיף האמור, כך שבמקום מאסר של שנתיים בגין ביצוע עבירות של בניה ושימוש בלא היתר – יוטל עונש מאסר של שלוש שנים, ובמקום עונש מאסר של שנה אחת בגין ביצוע עבירות בניה ושימוש בסטיה מהיתר או מתכנית יוטל עונש של שנתיים. יצוין כי בהתאם להוראות חוק העונשין, החמרה בעונש המאסר גוררת עמה החמרה גם בגובה הקנס המקסימלי אשר רשאי בית המשפט להטיל בגין עבירות אלה.

עוד מוצע להוסיף לסעיף 204 לחוק את סעיף קטן (ג) המוצע ובו לאחד את הוראות הסעיף הקיימות לגבי עבירה לפי סעיפים קטנים (א) עד (ג) שהיא עבירה נמשכת, ולהבהיר כי הקנס היומי הוא הקנס כאמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, וכן להבהיר כי מסירת צו לפי פרק זה לנאשם והגשת כתב אישום, מתחילים גם הם את מניין הימים לעניין זה, ולא רק מסירת הודעה בכתב לנאשם על העבירה כפי שקובע כיום.

כן מוצע למחוק את המילה "חקלאית" שבסעיף קטן (ג). סעיף 21(3) לחוק שמירת הסביבה החופית, התשס"ד-2004, תיקן את סעיף 204(ג) לחוק. תיקון זה הרחיב את העבירה

(ב) בית המשפט רשאי להתנות את דחיית המועד לביצוע צו כאמור בסעיף קטן (א), בכל אחד מאלה:

(1) בתנאים אשר יבטיחו את קיומו של הצו, לרבות הפקדת ערובה;

(2) בתשלום ההוצאות שייגרמו בשל דחיית מועד ביצוע הצו;

(3) בתשלום האגרות והתשלומים לפי סעיף 218.

9. במקום סעיף 207א לחוק העיקרי יבוא:

"ביצוע צו 207א. (א) צו שניתן לפי סעיפים 205 או 206, יבוצע בידי הנאשם, אלא אם כן ביקשו הוועדה המקומית או הוועדה המחוזית לקיים את הצו בעצמן.

ד ב ר י ה ס ב ר

בכלל לפעול, הוא כי "הבונה ביתו בלא צדק ועליותו בלא משפט" (ירמיהו כ"ב, י"ג, אמנם שם בהקשר אחר) קרי – הבונה באופן בלתי חוקי, דינו הבסיסי הריסה, וכדי שהדבר לא יארע יש צורך בטעמים טובים ומיוחדים. אמנם העם היהודי הקדים נעשה לנשמע, אך שם היה הדבר בנסיבות אחרות לחלוטין. בניה ראשיתה "נגיש תכנית ונשמע", ורק משתאושר – "נעשה".

אשר על כן, מוצע לקבוע את הכלל ולפיו המועד לביצועו של כל צו הניתן לפי הוראות פרק זה, הוא 30 ימים מיום נתינתו, וזאת, מצד אחד, כדי לאפשר לנאשם זמן סביר להתארגן לקראת ביצוע הצו, ומצד אחר כדי למנוע שימוש לרעה בהליכי משפט ולהבטיח שהארכות מועד לביצוע הצו יינתנו רק מקום שיש לכך הצדקה. חובתו של בית המשפט לרשום טעמים מיוחדים כאשר הוא קובע מועד ביצוע מאוחר מזה, קיימת בין אם הוא קבע כאמור בעת נתינת הצו לראשונה, ובין אם הוא קבע כאמור לאחר מכן.

כמו כן מוצע להעניק לבית המשפט את הסמכות להתנות תנאים להבטחת קיום הצו במועד הנדחה, לרבות בדרך של הפקדת ערבויות כספיות ותשלום ההוצאות שייגרמו בשל הדחיה של מועד הביצוע, כמפורט לעיל.

בנוסף מוצע להעניק לבית המשפט סמכות להתנות את הדחיה גם בתשלום האגרות ותשלומי החובה האחרים לפי סעיף 218 לחוק. זאת כדי למנוע מצב שבו יוצא חוטא נשכר, דהיינו לא זו בלבד שנמשכת העבירה, העברייני אינו משלם את האגרות ותשלומי החובה האחרים שהיו חלים עליו לו קיבל היתר כדון.

וזה נוסחו של סעיף 207 לחוק שמוצע להחליפו:

"מועד לביצוע הצו"

207. בית המשפט רשאי, בזמן מתן צו לפי סעיפים 205 או 206 ובכל עת לאחר מכן, לקבוע את המועד לביצועו, ורשאי הוא להאריך מועד שקבע, אם ראה טעם לעשות כן.

סעיף 9 סעיף 205 לחוק שעניינו אמצעים נוספים, קובע כי הוועדה המקומית רשאית, בטרם מתן גזר הדין, לבקש מבית המשפט, בין השאר, להטיל עליה את נטל

לחוק, לקבוע את המועד לביצועו של הצו וכן מסמיכו לדחות מועד זה. לקיומו של צו ההריסה חשיבות מרכזית, שכן הוא מהווה אמצעי הרתעה משמעותי ביותר, המביא לסילוק תוצאותיו של המעשה האסור, כך שהעברייני אינו נהנה מפרי העבירה. כמו כן, יש במתן הצו כדי להרתיע אחרים מפני ביצוע עבירות דומות ולהגשים את תחושת הצדק, שאין החוטא יוצא נשכר.

אף על פי כן, נוצר מצב שבו בתי המשפט כיום דוחים, כדבר שבשגרה, את המועד לביצועם של צווי ההריסה. באין הגבלה בחוק למועד ביצוע צו ההריסה, נקבעים לו מועדי ביצוע רחוקים, כשבמשך כל התקופה עד לביצוע ההריסה נהנה העברייני משימוש בבניה הבלתי חוקית, על כל הרווחים הגדולים הכרוכים בכך והפגיעה שהדבר יוצר באמון בשלטון החוק. לעתים קרובות, הארכת המועד מתבקשת על ידי הנאשם במעמד צד אחד ובלתי שעומדת של לנגד עיני בית המשפט עמדת המאשים. על סמך גרסתו של הנאשם נדחה המועד לביצוע הצו, וכך ממשיך ועומד על תלו המבנה אשר נבנה בלא היתר והנאשם ממשיך ועושה בו שימוש שלא כדין בחסות צו בית המשפט. לא אחת נעשה שימוש לרעה בהליכי משפט על ידי הגשת בקשות לא מבוססות להארכת מועד לביצוע הצווים, שלעתים מוגשות אף ברגע האחרון ממש. בכך מסוכלים מבצעי הריסה מתוכננים על ידי הרשויות – מבצעים מורכבים שעלותם רבה, ושדחייתם ברגע האחרון מסבה לרשויות אכיפת החוק נזקים רבים, כלכליים ואחרים, וגורמת לדחיית ההריסה בחודשים רבים. תוצאה זו מעודדת עבריינים לנקוט הליכי סרק, המכבידים שלא לצורך על כל הרשויות: הרשות המבצעת, הרשות התובעת ובתי המשפט.

לפיכך מוצע לקבוע כי הסמכות לדחיית המועד לביצוע צווים לפי פרק זה, ולא רק צווים לפי סעיפים 205 ו-206 לחוק, תינתן לבית המשפט רק אם ירשום לכך טעמים מיוחדים ולא כל אימת ש"ראה טעם לעשות כן" כפי שקבוע היום בסעיף. וראו לעניין זה דברי בית המשפט בע"פ 4650/08 ברנס ג'וליה נגד מדינת ישראל (נבו 2008): "...הכלל שלפיו פועל בית משפט זה, ולפיו על בתי המשפט

(ב) לא קיים הנאשם צו שעליו לבצעו לפי הוראות סעיף קטן (א). רשאי הוועדה המקומית או הוועדה המחוזית, לאחר שחלף המועד לביצוע הצו, לבצעו בעצמן, ובלבד שהודיעו לנאשם, בכתב, כי בכוונתן לעשות כן, 30 ימים מראש, לפחות.

(ג) ביצעו הוועדה המקומית או הוועדה המחוזית צו לפי הוראות סעיף זה, יישא הנאשם בהוצאות הביצוע, ואולם רשאי בית המשפט לפטור את הנאשם מתשלום כאמור, כולו או חלקו, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

10. בסעיף 2207 לחוק העיקרי, בכל מקום, במקום "הנשפט" יבוא "הנאשם" ובמקום "סעיף" תיקון סעיף 2207א(ב) או (ג) יבוא "סעיף 205".

11. בסעיף 209 לחוק העיקרי, במקום "רשאים הועדה המקומית או היועץ המשפטי לממשלה" תיקון סעיף 209 או נציגו" יבוא "רשאי מי שהוסמך להיות מפקח לפי סעיף 2257א" ובמקום "שימציאו להם" יבוא "שימציאו לו".

ד ב ר י ה ס ב ר

אינו מבצע את הצו (שאלמלא כן הוועדה המקומית לא היתה מבקשת מלכתחילה לבצע בעצמה את הצו), והמבנה הבלתי חוקי נשאר על תלו.

זה נוסחו של סעיף 2207א שמוצע להחליפו:

"ביצוע צו

2207א. (א) הטיל בית משפט על הוועדה המקומית לבצע צו לפי סעיף 205(1) או (2) תבצע אותו הוועדה תוך המועד שנקבע בו.

(ב) הוועדה המקומית רשאית, לאחר שעיינה בחוות דעתו של מפקד משטרת המחוז, לבקש שבית המשפט יצווה על הנשפט לבצע צו כאמור בסעיף קטן (א) במקום הוועדה המקומית.

(ג) עברו שלושה חדשים מהמועד שנקבע לביצוע צו כאמור בסעיף קטן (א) והוא לא בוצע, יפנו הוועדה המקומית, הוועדה המחוזית או היועץ המשפטי לממשלה או נציגו אל בית המשפט ויבקשוהו שיצווה כי ביצוע הצו יוטל על הנשפט במקום על הוועדה המקומית; פניה של אחת הרשויות האמורות משהחלת את השאר מחויבות.

סעיף 10 2207 לחוק שעניינו מעצר הנאשם עד ביצוע הצו, קובע כי בית המשפט רשאי לצוות

על מעצרו של נאשם שלא קיים צו אשר נטל ביצועו הועבר אליו מהוועדה המקומית, לפי סעיף 2207א(ב) או (ג). לאור החלפתו של ההסדר הקבוע בסעיף 2207א לחוק בסעיף 9 להצעת החוק, ההפניה לסעיף 2207א אינה נכונה עוד, ומוצע במקום זאת להפנות לצווים שבסעיף 205 לחוק, כך שבית המשפט יהיה מוסמך לצוות על מאסר בשל אי-קיום צו לפי סעיף 205 לחוק. הרחבת סמכות המעצר שבסעיף כאמור נועדה להגביר את ההרתעה בקרב עברייני הבניה אשר שבים ומפירים את צווי בית המשפט כדבר שבשגרה.

סעיף 11 מוצע לתקן את סעיף 209 לחוק שעניינו אחריות פלילית של בעל המקרקעין או של המחזיק. ההסדר שבסעיף זה קובע כי בעת שנמצא כי מבוצעים

הריסת הבניה הבלתי חוקית. אם לא נתבקש בית המשפט להטיל את צו ההריסה על הוועדה המקומית, והנאשם לא מבצע את צו ההריסה שהוטל עליו, נשאר המבנה אשר נבנה בלא היתר על תלו ועל הוועדה המקומית להמשיך ולנהל הליכים נגד הנאשם עד להריסה בפועל של המבנה. נאשמים רבים מנצלים הליכים אלו כדי להמשיך ולעשות שימוש בבניה הבלתי חוקית. בית המשפט הבהיר לאחרונה בכמה החלטות את עמדתו בעניין זה והטיל הוצאות נכבדות על נאשמים אשר ניצלו לרעה את ההליכים הקבועים בחוק (ראו ההחלטה במ"ח 1708/07, רשת פוטון העיר בע"מ ואח' נגד מדינת ישראל, (נבו 2008)).

כדי לחזק את שלטון החוק ולהבטיח את יעילות ההליכים המשפטיים, יש לדאוג כי הצווים שמטיל בית המשפט נגד עברייני הבניה, אך יקוימו. גילוי נחישות ותקיפות באכיפת חוקי התכנון והבניה, יוצר הרתעה ומפחית את ביצוען של עבירות חדשות. על כן מוצע להחליף את סעיף 2207 לחוק, שעניינו ביצוע צו, ולקבוע בסעיף המוצע במקומו כי בחלוף המועד לביצוע הצו שהוטל על נאשם, רשאי המאשים לבצע את הצו בעצמו, בלי שיהיה עוד צורך לשוב ולבקש זאת מבית המשפט, ובתנאי שניתנה לנאשם הודעה על כך 30 ימים מראש לפחות.

בנוסף מוצע לקבוע כי כאשר המאשים מבצע בעצמו את הצו, בין אם בשל בקשתו בעת מתן גזר הדין (סעיף קטן (א) המוצע), ובין אם בשל אי-ביצוע הצו בידי הנאשם (סעיף קטן (ב) המוצע), יהיויב הנאשם בהוצאות הביצוע, אלא אם כן, פטר אותו מכך בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

ההסדר הקבוע בסעיף 2207א לחוק בנוסחו כיום, שאותו מוצע להחליף, קובע כי על אף שביצוע צו לפי סעיף 205 הוטל על הוועדה המקומית, לפי בקשתה, ניתן להעביד, במקרים מסוימים, את נטל ביצוע הצו מהוועדה המקומית לנאשם. הסדר זה אינו נותן מענה יעיל לביצוע צווים שהטיל בית המשפט במקרים שבהם הנאשם בעצמו

- תיקון סעיף 210 12. בסעיף 210 לחוק העיקרי, במקום "נשפט" יבוא "מיי", במקום "205 או 206" יבוא "205, 206 או 212", במקום "מאסר שנה" יבוא "מאסר שנתיים", אחרי "קנס" יבוא "נוסף" ובמקום "לכל יום של עבירה" יבוא "לכל יום שבו נמשכת העבירה".
13. בסעיף 211 לחוק העיקרי –

- (1) בסעיף קטן (א), במקום הרישה עד המילים "או שליחיו" יבוא "ועדה מקומית, ועדה מחוזית או שליחיהן, המבצעים צו לפי הוראות סעיף 207א, רשאים" ובמקום הסיפה החל במילים "ואם חייב בית המשפט" יבוא "ורשאיות הוועדה המקומית או הוועדה המחוזית, לפי העניין, לגבות מהנאשם את הוצאות הביצוע של הפעולה בדרך שגובים חוב אזרחי";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "שהנשפט" יבוא "שהנאשם", במקום "לנשפט" יבוא "לנאשם" ובמקום "הנשפט" יבוא "הנאשם".

ד ב ר י ה ס ב ר

מחמירה עם עבריינים המפרים צווי בית המשפט בנושא הבניה הבלתי חוקית ראו ר"ע 23/83 פור נ. מדינת ישראל, פ"ד לח (1) 553; רע"פ 4203/03 ביוראת נ. הוועדה המחוזית לתכנון ובניה חיפה (טרם פורסם); רע"פ 2809/05 טסה נ. מדינת ישראל (נבו 2005).

כמו כן מוצע להבהיר כי מאחר שסעיף 212 לחוק, קובע שבנסיבות מסוימות רשאי בית המשפט לצוות כאמור בסעיף 205 לחוק אף בלא הרשעה, מוצע לקבוע מפורשות שגם אייקים צו לפי סעיף 212 לחוק, מהווה עבירה לפי סעיף 210 לחוק.

סעיף 13 סעיף 211 לחוק מעניק סמכויות שונות למוסד תכנון כדי שיוכל לבצע פעולות אשר ציווה עליו בית המשפט. כך למשל רשאים מוסד התכנון או שליחיו להיכנס למקום שהצו נוגע לו, להרחיק ממנו כל אדם וחפץ ולנקוט את כל האמצעים כדי להבטיח את קיום הצו. הסעיף לא קובע במפורש על אילו צווים הוא חל.

מוצע להחליף את המונח "מוסד תכנון" שהוא רחב וכולל אף גורמים אשר אינם שותפים להליכי אכיפת החוק (כגון ועדות הערר לפי סעיף 12 לחוק, המועצה הארצית לתכנון ובניה והוועדה לתכנון ובניה של תשתיות לאומיות), במוסדות התכנון העוסקים בפועל באכיפת החוק, דהיינו הוועדה המקומית והוועדה המחוזית. כן מוצע להחליף את ההטיות השונות של המונח "נשפט" במונח "נאשם", בהתאמה למונח המקובל כיום בחקיקה הפלילית.

עוד מוצע להתאים את הוראת סעיף 211 לחוק, להוראות ביצוע צו הקבועות בסעיף 207א (המוצע בסעיף 9 להצעת החוק) שמסמיך את הוועדה המקומית או את הוועדה המחוזית לבצע בעצמן צו שלא בוצע במועד בידי הנאשם (בלא צורך בפניה לבית המשפט), וכן מסמיך אותן לגבות את הוצאות הביצוע של פעולותיהן כאמור בדרך שגובים חוב אזרחי.

עבודה או שימוש שיש בהם עבירה לפי סעיף 204 לחוק, רשאים הוועדה המקומית או היועץ המשפטי לממשלה או נציגו לדרוש, בהודעה בכתב, מבעל המקרקעין או מהמחזיק בהם כי ימציאו להם את שמו ומענו של מבצע העבירה. בהעדר שיתוף פעולה ייתנו את הדין בעל המקרקעין או המחזיק בהם, כאילו הם בעצמם עברו את העבירה.

מאחר שאת פעולת החקירה מבצע מפקח בניה אשר הוסמך לכך לפי סעיף 257א לחוק המוצע בסעיף 36 להצעת החוק, מוצע להעביר לידיו את הסמכות לברר את שמו ומענו של מבצע העבירה, כחלק מהחקירה כולה. אין טעם בפיצול חלק זה של החקירה מכל שאר הנושאים הנדרשים לבדיקה ולבירור בטרם הגשת כתב אישום בעניין עבירה לפי סעיף 204 לחוק.

סעיף 12 כפי שהוסבר בחלק הכללי של דברי ההסבר, אייקים צו בית המשפט אינו מהווה רק הפרה של חוקי התכנון והבניה ופגיעה בתכליתיהם, אלא מהווה גם פגיעה חמורה בשלטון החוק. והדגיש זאת בית המשפט ברע"פ 11920/04 נאיף נ. מדינת ישראל (נבו 2007): "אי אכיפה של צווים שיפוטיים היא הפרה בוטה של החוק והיא עולה כדי ערעור סדרי המשפט החיוניים לקיומה של חברה תקינה".

סעיף 287 לחוק העונשין, קובע כי מי שמפר הוראה חוקית שניתנה על ידי בית המשפט דינו מאסר שנתיים. כדי להגביר את אכיפת ביצוע צווי ההריסה המוטלים בידי בית המשפט, ובמסגרת החמרת הענישה על עברייני הבניה, מוצע להתאים את הענישה הקבועה בסעיף 210 לחוק בגין אייקים צו אשר הוטל על ידי בית המשפט להוראה הכללית שבחוק העונשין כך שהענישה תוחמר מעונש מאסר של שנה אחת, לעונש מאסר של שנתיים. בנסיבות מחמירות כגון הפרה חוזרת, שימוש למטרה מסחרית, הפקת רווח מהפרת הצו, הפרת צו במשך תקופה ארוכה וכד', יהיו בידי בית המשפט הכלים להטלת עונש מאסר ממושך על הנאשמים. לעניין הצורך במדיניות ענישה

(1) אחרי "ללא הרשעה" יבוא "אם יש במתן הצו עניין ציבורי";

(2) אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) התובע החליט כי בנסיבות המקרה אין עניין לציבור בהמשך חקירה או בהעמדה לדין לפי פרק זה."

(1) בכותרת השוליים, אחרי "המקומית" יבוא "או המחוזית";

(2) האמור בו יסומן "(א)" ובו, במקום "הועדה המקומית או היועץ המשפטי לממשלה או נציגו" יבוא "תובע", אחרי "הועדה המקומית" יבוא "או הוועדה המחוזית" ואחרי "רשאית הועדה המקומית" יבוא "או הוועדה המחוזית, לפי העניין";

(3) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) ועדה מקומית או ועדה מחוזית המבצעות צו לפי סעיף קטן (א), רשאיות לפעול, אף בלא צו של בית משפט, על פי הסמכויות כאמור בסעיף 211."

"ושהנשפט" יבוא "ושהנאשם".

(1) בסעיף קטן (א), ברישה, המילים "אם נתבקש לעשות כן" – יימחקו;

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "היועץ המשפטי לממשלה או נציגייהם" יבוא "המדינה" ובמקום "מהנשפט" יבוא "מהנאשם";

ד ב ר י ה ס ב ר

להרחיב את היקף תחולת הסעיף ולהוסיף עילה חדשה שתאפשר מתן צו בלא הרשעה במקרים שבהם נקבע על ידי תובע כי בנסיבות המקרה אין עניין לציבור בהמשך חקירה או בהעמדה לדין, אך עם זאת, כאמור ברישה המוצעת לסעיף – יש עניין ציבורי בביצוע ההריסה עצמה, וישנה הצדקה לכך מטעם ציבורי חשוב.

סעיף 15 סעיף 213 לחוק מסמיך את בית המשפט להטיל את נטל ביצועו של צו שניתן בלא הרשעה לפי סעיף 212, על הוועדה המקומית. מוצע להסמיך את בית המשפט להטיל את ביצוע הצו כאמור גם על הוועדה המחוזית אשר נדרשת גם היא לביצוע צווי הריסה לפי סעיף 212 לחוק בעת נקיטת הליכים על ידה.

כמו כן מוצע להוסיף את סעיף קטן (ב) המוצע ובו להסמיך, בשינויים המחויבים, את הוועדה המקומית או הוועדה המחוזית, בסמכויות הביצוע והגביה המפורטות בסעיף 211 לחוק.

סעיף 16 מוצע לתקן את סעיף 218 לחוק שעניינו חיוב בתשלום אגרה, ולהחליף בו את המונח "נשפט" במונח "נאשם", בהתאמה למונח המקובל כיום בחקיקה הפלילית.

סעיף 17 בסעיף 219 לחוק שעניינו קנס או תביעה לגביית רווחים מבניה בלתי חוקית, נקבעה הסמכות להטיל על מי שהורשע בעבירה לפי פרק י' קנס נוסף

סעיף 14 סעיף 212 לחוק קובע כי בית המשפט רשאי להורות על הריסת מבנה גם בלא הרשעת נאשם, כאשר אין למצוא את האדם שביצע את העבירה, אי־אפשר או בלתי מעשי למסור לו הזמנה לדין, מי שהיה בעל הבניין בעת ביצוע העבירה וביצע אותה אינו בעל הבניין עוד, אין להוכיח מי ביצע את העבירה או מי שביצע את העבירה מת או אינו בר־עונשין מסיבות שאין בהן כדי לעשות את פעולתו חוקית. בית המשפט צמצם את היקף תחולתו של סעיף זה וקבע, בשורה של פסקי דין, כי השימוש בסעיף זה ייעשה רק במקרים שבהם יש עניין ציבורי חשוב המצדיק את מתן צו ההריסה, כגון כאשר הבניה היא בשטחי ציבור או כאשר הבניה מונעת הקמת מבנה אחר, כפי שמפורט ברע"פ 124/01 ניקר נ. מדינת ישראל פ"ד נו(3) 151, ובע"פ 3490/97 יצחק נ. הוועדה המקומית לתכנון ולבניה כפר סבא, פ"ד נב(1) 136. לכן, מוצע לתקן את סעיף 212 לחוק ולקבוע בו מפורשות, כי בית המשפט יהיה רשאי לתת צו בלא הרשעה בנסיבות המפורטות בו, רק אם יש במתן הצו עניין ציבורי.

לעתים עשוי הליך החקירה של עבירת הבניה וביורור זהותו של מבצע העבירה או המחזיק והמשתמש במקרקעין, להיות מורכב ביותר. זאת, על אף שאין כל קושי בזיהוי המבנה שבו בוצעה העבירה ומיקומו. בנסיבות אלה אין עניין לציבור בהשקעת זמן ומשאבים המושקעים בגילוי וביורור מלוא הפרטים והמידע הדרוש לצורך שקילת האפשרות לנקוט הליכים פליליים והעניין הציבורי יבוא על סיפוקו בעצם הריסת הבניה הבלתי חוקית. על כן מוצע

- (3) בסעיף קטן (ג), במקום "הנשפט" יבוא "הנאשם";
- (4) בסעיף קטן (ה), אחרי "הועדה המקומית" יבוא "או המדינה, לפי העניין, שהגישה את כתב האישום נגד הנאשם";
- (5) אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:
- (1) "אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 63 לחוק העונשין."
- תיקון סעיף 220 .18 בסעיף 220 לחוק העיקרי, בכל מקום, במקום "הנשפט" יבוא "הנאשם" ובמקום "הועדה המקומית" יבוא "התובע".
- תיקון סעיף 221 .19 בסעיף 221 לחוק העיקרי –
- (1) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ב1) ציווה יושב ראש הוועדה המחוזית או יושב ראש הוועדה המקומית על הריסה לפי סעיף 2238א, רשאי הוא להורות שהצו יירשם בפנקסי המקרקעין כאמור בסעיף קטן (א).";
- (2) בסעיף קטן (ה), במקום "ב" יבוא "ב), (ב1)".
- תיקון סעיף 224 .20 בסעיף 224 לחוק העיקרי –
- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "צו הפסקה מינהלי";
- (2) אחרי "ליושב ראש הוועדה המחוזית" יבוא "או ליושב ראש המועצה הארצית", אחרי "עבודת בניה" יבוא "או משתמשים במקרקעין", אחרי "בסטיה מהיתר או מתכנית" יבוא "או משתמשים בבניין שנבנה בלי היתר לפי חוק זה או בסטיה מהיתר או מתכנית" ובמקום "הבניה שנעשתה" יבוא "הבניה או השימוש שנעשו".

ד ב ר י ה ס ב ר

הסמכות להורות לרשם המקרקעין לרשום הערה בפנקסי המקרקעין גם ביחס לצו הריסה מינהלי, וזאת כדי ליידיע את הציבור גם על קיומו של צו הריסה מינהלי במקרקעין שבהם הוא חל.

עם זאת בניגוד לצו הריסה שיפוטי שבו החוק מחייב את רישומה של הערה כאמור, הרי שבצו הריסה מינהלי מוצע להותיר את רישום ההערה כעניין שברשות, לשיקול דעתו של יושב ראש הוועדה המקומית או המחוזית. זאת מפני שהמטרה בצו הריסה מינהלי היא להביא להריסה מיידית של המבנה הבלתי חוקי, עוד בטרם רישום ההערה האמורה. רק במקרים שבהם ההריסה המינהלית מתעכבת, למשל בגלל פניה בבקשות שונות לבית המשפט – ראוי לרשום את ההערה. קביעת חובת רישום לגבי נתינת צו הריסה מינהלי, עלולה לסרבול את התהליך שכן ייתכן שעד שההערה תירשם, צו ההריסה כבר בוצע, ואז יהיה צורך למחוק את ההערה שזה עתה נרשמה.

סעיף 20 סעיף 224 לחוק שעניינו צו הפסקה מינהלי, קובע כי ניתן, בצו כאמור, להפסיק עבודת בניה שבוצעה בלא היתר לפי חוק זה או בסטיה מהיתר או מתכנית.

מוצע לתקן את הסעיף ולקבוע מפורשות כי צו הפסקה מינהלי יכול שיחול לא רק על בניה בלתי חוקית אלא גם על שאר העבירות הכלולות בסעיף 204 לחוק:

בסכום של כפל שוויו של המבנה אשר הוקם בלא היתר. בהקשר זה עולה שאלת היחס בין סעיף זה ובין סעיף 63 לחוק העונשין, המאפשר חיוב פי ארבעה מהנוק או טובת ההנאה. כדי להסיר כל ספק, מוצע לתקן את הסעיף ולקבוע במפורש כי סעיף זה אינו גורע מן האפשרות להטיל קנס גם לפי סעיף 63 לחוק העונשין.

סעיף 18 מוצע לתקן את סעיף 220 לחוק, שעניינו דיור חלוף, ולהחליף בו את המונח "נשפט" במונח "נאשם", בהתאמה למונח המקובל כיום בחקיקה הפלילית, וכן את המונח "ועדה מקומית" במונח "תובע".

סעיף 19 סעיף 221 לחוק שעניינו רישום בפנקסי המקרקעין, מקנה, בסעיף קטן (א) שלו, ליושב ראש הוועדה המקומית או המחוזית את הסמכות להורות לרשם המקרקעין, לרשום בפנקסי המקרקעין הערה בדבר כתב אישום שהוגש לבית המשפט בעבירה לפי פרק י' לחוק. סמכות דומה ניתנה בסעיף קטן (ב) של הסעיף האמור גם לבית המשפט המצווה על הריסה לפי פרק זה. מטרת הרישום כאמור היא להזהיר את הציבור, להבהיר לו וליידע אותו כי במקרקעין שלגביהן נרשמה ההערה מתבצעת עבירה על פי חוק התכנון והבניה, על כל ההשלכות שיש לעניין זה על שווי המקרקעין.

מוצע להרחיב את סמכויות יושבי הראש של הוועדה המקומית או הוועדה המחוזית באופן שבו תהיה בידם

21. בסעיף 30 לחוק העיקרי, בפסקה (2), במקום "שהעבודה או חלק ממנה בוצעה" יבוא "שהעבודה או השימוש או חלק מהם בוצעו", במקום "בוצעה העבודה בניגוד לתכנית" יבוא "בוצעו העבודה או השימוש בניגוד לתכנית" ובמקום "את העבודה שבוצעה בניגוד לה" יבוא "את העבודה או השימוש שבוצעו בניגוד לה".
22. בסעיף 237 לחוק העיקרי, במקום "מאסר שנה" יבוא "מאסר שנתיים", אחרי "קנס" יבוא "נוסף" ובמקום "לכל יום של עבירה אחרי המצאת הצו" יבוא "לכל יום שבו נמשכת העבירה".
23. בסעיף 238א לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), במקום "או יסולק" יבוא "יסולק או לא ייעשה בו כל שימוש";

(2) בסעיף קטן (ב) –

(א) אחרי פסקה (3) יבוא:

"(א3) לא יפעיל יושב ראש ועדה מחוזית את סמכותו כאמור בפסקה (1) במרחב תכנון מקומי כאמור בסעיף 19, אלא לאחר שהודיע לראש הרשות המקומית שבתחומה מצוי הבניין החורג, כי דרש מיושב ראש הוועדה המקומית ליתן צו הריסה מינהלי לגבי אותו בניין";

(ב) בפסקה (4), הסיפה החל במילים "אולם חובה עליו" – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

לא נסתיימה הבניה או כאשר נסתיימה לא יותר מ-60 ימים לפני הגשת תצהיר מהנדס הוועדה המקומית (או מי שהוסמך בעניין זה), והמבנה אינו מאוכלס או שהוא מאוכלס תקופה שאינה עולה על 30 ימים. צו הריסה מינהלי נועד לעצור את הבניה בעודה באיבה ומהווה מכשיר יעיל ביותר באכיפת החוק. על אף הפסיקה העניפה בעניין סעיף זה עדיין נותרו נושאים הטעונים תיקון והתייחסות כמפורט להלן:

לפסקה (1)

מוצע לתקן את הסעיף ולהבהיר כי המבנה אשר הוצא לגבי צו הריסה מינהלי ייהרס יפורק ולא ייעשה בו כל שימוש גם בתקופת הביניים עד להריסתו בפועל.

לפסקה (2)

סעיף 238א(ב1) לחוק קובע כי לפני שיושב ראש ועדה מחוזית נותן צו הריסה מינהלי על בסיס תצהיר מתכנן מחוז, עליו לקיים כמה חובות, ובין השאר את החובה לדרוש מיושב ראש הוועדה המקומית שבתחומה מצוי הבניין החורג, ליתן צו הריסה מינהלי לגבי הבניין החורג. רק אם יושב ראש הוועדה המקומית לא קיים דרישה זו, או אם צו הריסה לא קיים במועדים הקבועים בסעיף, רשאי יושב ראש הוועדה המחוזית לתת צו הריסה מינהלי בעצמו.

כן קובעת פסקה (4) של סעיף קטן (ב1) האמור, כי יושב ראש ועדה מקומית לפי סעיף 19, שקיבל הוראה כאמור מיושב ראש ועדה מחוזית, אמנם פטור מחובתו להתייעץ עם ראש הרשות המקומית שבתחומה מצוי הבניין החורג (כאמור בסעיף 238א(ב) לחוק), אך הוא חייב לפחות להודיע לו לפני מתן צו הריסה מינהלי, על הוראה שקיבל כאמור.

שימוש במקרקעין בלא היתר או בסטייה מהיתר או מתכנית, וכן שימוש בבניין שנבנה בלא היתר או בסטייה מהיתר או מתכנית.

כמו כן מוצע לתקן את המינוח השגוי שבכותרת השוליים – "הפסקת ביניים מינהלית" ל"צו הפסקה מינהלי", בהתאם להגדרת הצו המתואר בסעיף, בגוף הסעיף, ובהתאם לשימוש במונח זה בכל שאר סעיפי החוק הקשורים אליו.

בנוסף מוצע להרחיב את הסמכות ליתן צו הפסקה מינהלי גם בידי יושב ראש המועצה הארצית.

סעיף 21 מוצע לתקן את סעיף 230 לחוק שעניינו תוכן צו הפסקה מינהלי, בהתאם לתיקון סעיף 224 המוצע בסעיף 20 להצעת החוק, כך שתוכן הצו יפרט, במקרה הצורך, גם את העובדות הנוגעות לשימוש הבלתי חוקי שכלפיו ניתן צו ההפסקה המינהלי.

סעיף 22 סעיף 237 לחוק עוסק בעבירה של אי-קיום צו הפסקה מינהלי אשר ניתן לפי סעיף 224 לחוק. כדי להגביר את אכיפת ביצוע צווי ההפסקה המינהליים, ובמסגרת החמרת הענישה על עברייני הבניה כמפורט בהרחבה בדברי ההסבר לסעיף 12 להצעת החוק, מוצע להחמיר את הענישה בגין אי-קיום צו הפסקה מינהלי מעונש מאסר של שנה אחת, לעונש מאסר של שנתיים.

סעיף 23 סעיף 238א לחוק שעניינו צו הריסה מינהלי, נותן בידי יושב ראש הוועדה המקומית או יושב ראש הוועדה המחוזית את הסמכות להורות, בצו הריסה מינהלי, על הריסת מבנה אשר נבנה בלא היתר או בסטייה מהיתר או מתכנית. צו כזה ניתן להוציא רק כאשר

(3) בסעיף קטן (1), אחרי פסקה (1) יבוא:

"(1א) בית המשפט רשאי להתנות את מתן הצו הזמני לעיכוב ביצועו של צו ההריסה המינהלי, לפי פסקה (1), בתנאים אשר יבטיחו את קיומו של צו ההריסה המינהלי, לרבות הפקדת ערובה, וכן בחיוב המבקש בתשלום ההוצאות שנגרמו בשל דחיית מועד ביצוע צו ההריסה המינהלי";

(4) בסעיף קטן (ט), במקום "שלושים" יבוא "60", במקום "ההחלטה של בית המשפט הדוחה את הבקשה לביטול הצו, אם נתנה כאמור" יבוא "החלטת בית המשפט בכל עניין בקשר לצו" ובמקום "30" יבוא "60";

(5) אחרי סעיף קטן (יא) יבוא:

"(יא1) ביצעה הוועדה המקומית או הוועדה המחוזית צו הריסה מינהלי לפי הוראות סעיף זה, יישא מי שנגדו ניתן הצו בהוצאות הביצוע; ואולם רשאי בית המשפט לפטור את מי שנגדו ניתן הצו מתשלום כאמור, כולו או חלקו, מטעמים מיוחדים שיירשמו."

תיקון סעיף 239 (א) לחוק העיקרי, במקום "ובין שטרם הוגש" יבוא "ובין שלא הוגש" ואחרי "רשאי בית המשפט" יבוא "לבקשת תובע".

ד ב ר י ה ס ב ר

בשל דחיית מועד ביצוע הצו (ראו דברי הסבר לסעיף 8 להצעת החוק).

לפסקה (4)

סעיף קטן (ט) של סעיף 238א האמור קובע כי ביצוע צו הריסה מינהלי אפשרי רק בתוך 30 ימים מיום הגשת תצהיר המהנדס או מיום מתן החלטה של בית המשפט הדוחה את הבקשה לביטול הצו, לפי המאוחר. כדי להיערך לביצוע צו ההריסה נדרשים לעתים למעלה מ-30 ימים. הצורך בליווי משטרה בעת ביצוע ההריסה מחייב היערכות ותיאום בין גורמים רבים. כך גם קורה כי על אף היערכות רשויות האכיפה, ניתן ערב מועד ההריסה צו המתלה או מעכב אותה, ויש להתחיל את התיאום מהתחלה.

לפיכך, מוצע להאריך את המועד לביצוע צו ההריסה באופן שבו יהיה ניתן לבצע את ההריסה על פי הצו בתוך 60 ימים ממועד הגשת תצהיר המהנדס או מיום מתן החלטת בית המשפט בכל עניין בקשר לצו לפי סעיף זה, ולא רק החלטה הדוחה את הבקשה לביטול הצו המינהלי, שכן לעתים היא אינה ההחלטה הסופית בהליך.

לפסקה (5)

מוצע להרחיב את סמכותה של הוועדה המקומית כך שתוכל לגבות את הוצאות הביצוע בדומה לסמכויות הקבועות בסעיף 207א(ג) המוצע בסעיף 9 להצעת החוק.

סעיף 24 סעיף 239 לחוק שעניינו צו הפסקה שיפוטי קובע כי כאשר מתברר כי נעשים עבודה או שימוש במקרקעין, שיש בהם עבירה לפי סעיף 204 לחוק, רשאי בית המשפט ליתן צו המורה על הפסקת העבודה או השימוש, זאת בין אם הוגש כתב אישום, ובין אם טרם הוגש.

יוצא אפוא כי החובה להודיע לראש הרשות המקומית על ההוראה למתן צו בתחומו חלה רק כאשר יושב ראש הוועדה המקומית מחליט לתת צו, ולפיכך אם החליט שלא לתת צו – הרי שיושב ראש הרשות המקומית לא יידע על ההוראה האמורה, אף אם בסופו של דבר ניתן צו כאמור בידי יושב ראש הוועדה המחוזית.

כדי לתקן מצב זה מוצע לקבוע בפסקה (3א) המוצעת כי יושב ראש הוועדה המחוזית לא יוכל להפעיל את סמכותו לתת צו הריסה מינהלי בתחום של ועדה מקומית לפי סעיף 19 (שבה ייתכנו כמה רשויות מקומיות), אלא לאחר שהודיע לראש הרשות המקומית שבתחומה מצוי הבניין החורג, כי הוא דרש מיושב ראש הוועדה המקומית ליתן צו הריסה מינהלי לגבי אותו בניין. כך יובטח שראש הרשות המקומית הנוגעת בדבר ידע בכל מקרה על הדרישה למתן צו, בין אם בסוף החליט יושב ראש הרשות המקומית לקיים את הדרישה למתן צו, ובין אם לאו. הטלת חובת היידוע כאמור על יושב ראש הוועדה המחוזית ולא על יושב ראש הוועדה המקומית ראויה יותר שכן התערבות הוועדה המחוזית נדרשת בשל העדרן של פעולות אכיפה בידי הוועדה המקומית.

יצוין כי מאחר שבועדה מקומית לפי סעיף 18, יושב ראש הוועדה המקומית הוא גם יושב ראש הרשות המקומית, הרי שהמצב הבעייתי שתואר לעיל אינו מתרחש בוועדה כאמור, ולפיכך פסקה (3א) אינה מתייחסת לוועדה זו.

לפסקה (3)

מוצע לקבוע בהתאם לתיקון סעיף 207 המוצע בסעיף 8 להצעת החוק, כי תינתן לבית המשפט הסמכות להתנות תנאים להבטחת קיום הצו במועד הנדחה, לרבות בדרך של הפקדת ערבויות כספיות ותשלום ההוצאות שייגרמו

25. בסעיף 240 לחוק העיקרי, במקום "מאסר שנה אחת" יבוא "מאסר שנתיים", אחרי "קנס" תיקון סעיף 240 יבוא "נוסף" ובמקום "לכל יום של עבירה" יבוא "לכל יום שבו נמשכת העבירה".
26. בסעיף 241 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 241
- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "צו הריסה שיפוטי";
- (2) במקום "היועץ המשפטי לממשלה או נציגו או הועדה המקומית" יבוא "תובע".
27. בסעיף 242 לחוק העיקרי – תיקון סעיף 242
- (1) האמור בו יסומן "א" ובו –
- (א) ברישה, במקום "והמבקש" יבוא "והתובע";
- (ב) בפסקה (2), במקום "היועץ המשפטי לממשלה או נציגו" יבוא "המדינה" ובמקום "יושב ראש הועדה המחוזית" יבוא "הוועדה המחוזית";
- (2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
- "(ב) ועדה מקומית או ועדה מחוזית המבצעות צו לפי סעיף קטן (א), רשאיות לפעול, אף בלא צו של בית משפט, על פי הסמכויות כאמור בסעיף 211."
28. בסעיף 244 לחוק העיקרי, במקום "לא יינתן אלא לאחר" יבוא "לא יינתן אלא לבקשת תובע ולאחר". תיקון סעיף 244
29. אחרי סעיף 244 לחוק העיקרי יבוא: תוספת סעיף 244א

ד ב ר י ה ס ב ר

- ולא ב"הריסה על אי קיום צו ביניים" כפי שכתוב היום בכותרת השוליים.
- סעיף 27** מוצע לתקן את סעיף 242 לחוק שעניינו ביצוע צו הריסה שיפוטי, ולהעניק לוועדה מקומית או לוועדה מחוזית המבצעות צו הריסה שיפוטי, את סמכויות הביצוע והגביה הקבועות בסעיף 211 לחוק.
- סעיף 28** בהתאם לתיקון סעיף 239 המוצע בסעיף 24 לחוק להצעת החוק, מוצע לתקן את סעיף 244 לחוק שעניינו דיון בצו הריסה שיפוטי ולהבהיר כי בקשה לפי סעיף זה ניתנת להגיש רק באמצעות תובע, וזאת מאחר שסעיף זה אינו חל בהליכים המנוהלים על ידי הוועדה המקומית או הוועדה המחוזית במסגרת חקירת עבירת בניה או לאחר סיום החקירה והגשת כתב אישום.
- סעיף 29** לצד ההוראות המסמיכות את בתי המשפט לתת צווים בנסיבות המפורטות בפרק י' לחוק, קבועות גם הוראות בעניין אי-קיומם של צווים שיפוטיים כאמור שניתנו. כך ביחס לאי-קיום צו בית משפט שניתן לפי סעיפים 205 ו-206 (סעיף 210 לחוק), אי-קיום צו הפסקה שיפוטי (סעיף 240 לחוק) ואי-קיום צו מניעת פעולות (סעיף 249 לחוק). מאחר שלא נקבעה הוראה דומה ביחס לצו לפי סעיף 241 לחוק, מוצע להוסיף את סעיף 244א שיקבע
- מוצע לתקן את הסעיף כי שיובהר כי בית המשפט רשאי ליתן צו הפסקה גם כשאין לפניו כתב אישום, בין אם משום שטרם הספיקה התביעה להגישו ובין אם משום שאין בכונתה של התביעה להגישו כלל בעתיד.
- בנוסף, מוצע לקבוע כי בקשה לפי סעיף זה ניתנת להגיש רק באמצעות תובע מאחר שסעיף זה אינו חל בהליכים אזרחיים אלא רק כאשר מדובר בהליכים המנוהלים על ידי הוועדה המקומית או הוועדה המחוזית במסגרת חקירת עבירת בניה או לאחר סיום החקירה והגשת כתב אישום.
- סעיף 25** כדי להגביר את אכיפת ביצוע צווי הפסקת העבודה או השימוש המוטלים בידי בית המשפט, ובמסגרת החמרת הענישה על עברייני הבניה, מוצע לתקן את סעיף 240 לחוק ולהחמיר את הענישה בגין אי-קיום צו הפסקה כאמור ולקבוע עונש מאסר של שנתיים במקום עונש מאסר של שנה (ראו דברי הסבר לסעיף 12 להצעת החוק).
- סעיף 26** סעיף 241 לחוק עוסק בצו הריסה שיפוטי אשר ניתן נגד פעולות בניה שובצעו בניגוד לצו הפסקה מינהלי לפי סעיף 224 או בניגוד לצו הפסקה שיפוטי לפי סעיף 239.
- מוצע לתקן את כותרת השוליים של הסעיף ולהבהיר בה כי מדובר בצו הריסה שיפוטי כפי שנכתב בסעיף עצמו,

244א. מי שאינו מקיים צו שניתן לפי סעיף 241 ושהומצא לו, דינו – מאסר שנתיים, ואם נמשכה העבירה אחרי המצאת הצו, דינו – קנס נוסף כאמור בסעיף 61ג) לחוק העונשין, לכל יום שבו נמשכת העבירה.”

”אייקיום צו
הריסה שיפוטי

תיקון סעיף 246 30. בסעיף 246 לחוק העיקרי –

(1) במקום כותרת השוליים יבוא ”צו מניעת פעולות”;
(2) במקום ”לפי בקשתם של יושב ראש הועדה המחוזית או של יושב ראש הועדה המקומית, ובעיריה – של יושב ראש ועדת המשנה לתכנון ובניה, או של היועץ או נציגו” יבוא ”לבקשת תובע”.

תיקון סעיף 247 31. בסעיף 247 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במילים ”יושב ראש הועדה המקומית” יבוא ”הוועדה המקומית או הוועדה המחוזית בהתאם למי שהתובע הגיש בשמו את הבקשה”;
(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

”(א1) ועדה מקומית או ועדה מחוזית המבצעות צו לפי סעיף קטן (א), רשאיות לפעול, אף בלא צו של בית משפט, על פי הסמכויות כאמור בסעיף 211.”

תיקון סעיף 249 32. בסעיף 249 לחוק העיקרי, במקום ”מאסר שנה” יבוא ”מאסר שנתיים”, אחרי ”קנס” יבוא ”נוסף” ובמקום ”לכל יום של עבירה” יבוא ”לכל יום שבו נמשכת העבירה”.

תיקון סעיף 253 33. בסעיף 253 לחוק העיקרי, בפסקה (1), במקום ”כפל” יבוא ”פי ארבעה”.

ד ב ר י ה ס ב ר

המנויים בסעיף הקטן האמור. בהתאמה לתיקון סעיף 246 המוצע בסעיף 30 להצעת החוק, שלפיו הסמכות להגיש בקשה למתן צו מניעת פעולות היא בידי תובע, מוצע לקבוע כי הריסת מבנה שנבנה בניגוד לצו יבוצע בידי מי שהתובע הגיש את הבקשה למתן הצו בשמו, דהיינו בידי הוועדה המקומית או המדינה, בהתאם למגיש הבקשה למתן הצו.

כן מוצע להעניק, לוועדה מקומית או לוועדה מחוזית המבצעות צו מניעת פעולות, את סמכויות הביצוע והגביה הקבועות בסעיף 211 לחוק.

סעיף 32 כדי להגביר את אכיפת ביצועם של צווי מניעת פעולות המוטלים בידי בית המשפט, ובמסגרת החמרת הענישה על עברייני הבניה, מוצע לתקן את סעיף 249 לחוק ולהחמיר את הענישה בגין אייקיום צו מניעת פעולות אשר הוטל על ידי בית המשפט מעונש מאסר של שנה אחת, לעונש מאסר של שנתיים (ראו דברי הסבר לסעיף 12 להצעת החוק).

סעיף 33 כפי שהוסבר בהרחבה בחלק הכללי של דברי ההסבר ישנו תמריץ כלכלי רב למבצע עבירה לפי החוק. פגיעה בכדאיות הכלכלית שבביצוע העבירה היא חלק בלתי נפרד מאכיפת החוק בעניין הבניה הבלתי חוקית.

על כן מוצע לתקן את סעיף 253 לחוק שעניינו אחריות של תאגיד ולהחמיר את הענישה הכלכלית על עבירה

הוראות בנוגע לאייקיום צו הריסה שיפוטי שניתן לפי סעיף 241. בדומה לשאר ההוראות המפורטות לעיל, ובמסגרת החמרת הענישה על עברייני הבניה מוצע גם כאן לקבוע עבירה זו כעבירה נמשכת, וכן להטיל על אייקיום צו כאמור עונש של שנתיים מאסר.

סעיף 30 סעיף 246 לחוק שכותרתו ”צו זמני למניעת פעולות” מסמיך את בית המשפט לתת צו במטרה למנוע פעולות הכנה לבניה או לשימוש במקרקעין בלא היתר או בסטייה מהיתר או מתכנית. צו זה מוגדר בגוף הסעיף האמור כ”צו מניעת פעולות”, ולפיכך מוצע להגדירו כך גם בכותרת השוליים. המילה ”זמני” המתארת את הצו בכותרת השוליים שגויה, משום שצו זה הוא צו ככל שאר הצווים שנותן בית המשפט לפי פרק 1 לחוק ומועד תוקפו נקבע בהתאם לקביעת בית המשפט.

בנוסף מוצע לקבוע כי מי שמוסמך להגיש לבית המשפט את הבקשה למתן צו למניעת פעולות הוא ”תובע” ולא רשימת הגורמים המתוארת בסעיף, אשר אינה תואמת את לשון החקיקה המקובלת כיום (ראו דברי הסבר לסעיף 203 המוצע בסעיף 4 להצעת החוק).

סעיף 31 מוצע לתקן את סעיף 247 לחוק שעניינו כפיית צו מניעת בניה. סעיף 247(א) לחוק קובע כי בית משפט הנותן צו מניעת פעולות רשאי להורות בו גם שכל מה שייבנה בניגוד להוראות הצו, ייהרס מיד על ידי הגופים

34. בסעיף 255 לחוק העיקרי, המילים "ובצווים של בית המשפט העירוני יהיו לבית משפט השלום כל הסמכויות לפי הפקודה האמורה כאילו ניתנו צווים אלה על ידי בית משפט השלום;" – יימחקו.

35. בסעיף 257 לחוק העיקרי –

(1) האמור בו יסומן "(א)", ובו אחרי "הועדה המחוזית" יבוא "מפקח שהוסמך לפי הוראות סעיף 257 או שוטר (בסעיף זה – מורשה);

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) לא אפשר תופש המקרקעין, למורשה, להיכנס למקרקעין ולעשות בהם פעולה הדרושה לביצוע הוראות פרק י', לפי הוראות סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לתת צו כניסה למקרקעין (בסעיף זה – צו כניסה), ובלבד שמצא כי צו הכניסה דרוש לצורך ביצוע פעולה כאמור; צו הכניסה ישמש אסמכתא למורשה על פי הצו להיכנס למקרקעין ולבצע בהם את הפעולה האמורה.

(ג) תופש המקרקעין יאפשר כניסה למקרקעין וביצוע פעולה בהתאם לצו הכניסה, ויסייע באופן סביר לביצועה; לא עשה כן, רשאי המורשה על פי הצו לעשות שימוש בכוח סביר לשם ביצועו.

(ד) על צו כניסה שניתן לפי סעיף קטן (ב), רשאי תופש המקרקעין לערער, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 250, בשינויים המחוייבים."

36. במקום סעיף 257 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 257
והוספת סעיפים
257 ב2 ו-257 ג2

"הסמכת מפקחים 257א. (א) שר הפנים רשאי להסמיך, מבין עובדי המדינה, עובדי רשות מקומית או עובדי ועדה מקומית, מפקחים לעניין חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

כמו כן מוצע להעניק את הסמכויות שבסעיף גם לשוטר ולמפקח לפי סעיף 257 המוצע בסעיף 36 להצעת החוק.

בנוסף מוצע לקבוע זכות ערעור על מתן צו כניסה למקרקעין בדומה לכל שאר הצווים לפי פרק י', כאמור בסעיף 250 לחוק.

סעיף 36 מוצע להוסיף לחוק את סעיפים 257 עד 257 ג2 אשר יעניקו לשר הפנים את הסמכות להסמיך מפקחים לצורך ביצוע החוק, אשר יהיו בעלי סמכויות שונות הקבועות בפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969. במהלך השנים נחקקו חוקי היסוד, סעיפים רבים מהפקודה האמורה בוטלו, נחקקו חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו – 1996, ולאחרונה התקבל חוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים), התשס"ח – 2008.

לפיכך מוצע להתאים את סמכויות המפקחים לחקיקה הערכנית כמפורט לעיל. למפקח אשר יקבל הכשרה מתאימה יהיו סמכויות לחקור, לתפוס כל חפץ הקשור לעבירה, לבקש מבית המשפט צו חיפוש ולעכב חשוד עד לבואו של שוטר.

וזה נוסחו של סעיף 257 שמוצע להחליפו:

"257א. (א) שר הפנים רשאי להסמיך מפקחים לצורך ביצוע חוק זה והתקנות לפיו, ובלבד שהמפקח עבר הכשרה מתאימה כפי שקבעו שר הפנים ושר המשטרה; על מפקח

כאמור המבוצעת בידי תאגיד וזאת על ידי הגדלת גובה הקנס שבית המשפט יהיה מוסמך להטיל על התאגיד שביצע עבירה: מעונש של כפל הקנס הקבוע בפרק לאותה עבירה, לעונש של פי-ארבעה משיעור הקנס כאמור.

סעיף 34 מוצע לחקן את סעיף 255 לחוק שעניינו ביזיון בית המשפט, בהתאמה לתיקון ההגדרה "בית המשפט" שבסעיף 203 לחוק, כך שהסיפה של הסעיף המתייחסת לבית המשפט העירוני – תימחק (ראו דברי ההסבר לסעיף 4 להצעת החוק).

סעיף 35 סעיף 257 לחוק שעניינו כניסה ולמקרקעין מעניק סמכות למי שהורשה לכך בידי הוועדה המקומית או בידי הוועדה המחוזית, להיכנס למקרקעין ולבצע פעולות סקירה, מדידה ובדיקה. ברם, סמכות זו מותנית בהסכמת בעל המקרקעין ולא ניתן לממש סמכות זו בדרך של שימוש בכוח, וזאת בשונה מן הסמכות המפורשת שהעניק המחוקק בעת ביצוע פעולה על פי צו של בית המשפט כמפורט בסעיף 211 לחוק.

לפיכך, מוצע לתקן את הסעיף ולהוסיף סמכות לבית המשפט ליתן צו כניסה למקרקעין למי שהורשה לכך, אם צו הכניסה נועד לשם ביצוע פעולה הנדרשת לצורך אכיפת פרק י' לחוק. במקרה שבו תופש המקרקעין מסרב להרשות את הכניסה, רשאי מי שהורשה לכך על פי צו הכניסה לעשות שימוש בכוח סביר לשם ביצוע הצו, ובסיוע המשטרה.

(ב) לא יוסמך מפקח לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן מתקיימים בו כל אלה:

(1) משטרת ישראל הודיעה, בתוך חודשיים ממועד פניית שר הפנים אליה, כי היא אינה מתנגדת למינויו מטעמים של ביטחון הציבור, לרבות בשל עברו הפלילי;

(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי חוק זה, כפי שהורה שר הפנים בהסכמת השר לביטחון הפנים;

(3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים ככל שהורה השר בהסכמת השר לביטחון הפנים.

(ג) הודעה על הסמכת מפקח לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

257.ב. (א) לשם פיקוח על ביצוע הוראות חוק זה, רשאי מפקח, לאחר שהודעה לפי הוראות סעיף 257 –

(1) לדרוש מכל אדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המזהה אותו;

(2) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו כל ידיעה או מסמך שיש בהם כדי להבטיח או להקל על ביצוע הוראות חוק זה; בפסקה זו, "מסמך" – לרבות פלט, כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995³;

(3) לערוך בדיקות או מדידות.

(ב) התעורר חשד לביצוע עבירה לפי פרק י' לחוק, רשאי מפקח –

(1) לחקור כל אדם הקשור לעבירה כאמור, או שעשויות להיות לו ידיעות הנוגעות לעבירה כאמור; על חקירה לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)⁴, בשינויים המחויבים;

(2) לתפוס כל חפץ הקשור לעבירה כאמור; על תפיסה לפי פסקה זו יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969⁵ (להלן – פקודת מעצר וחיפוש), בשינויים המחויבים;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, והסמכויות המסורות לקצין משטרה לפי סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), 1927, לצורך ביצוע חוק זה והתקנות לפיו.

שהוסמך לפי סעיף זה, שאינו עובד רשות מקומית, יחולו דיני המשמעת החלים על עובדי מדינה.

(ב) למפקח שמונה כאמור בסעיף קטן (א) יהיו הסמכויות המסורות לשוטרי לפי סעיפים 2, (1) ו- (4) עד (6)

³ ס"ח התשנ"ה, עמ' 366.

⁴ חוקי א"י, פרק ל"ד, כרך א', עמ' (ע) 439 (א) 467.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

3) לבקש מבית משפט צו חיפוש על פי סעיף 23 לפקודת מעצר וחיפוש, ולבצעו; על חיפוש לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 24(א)1, 26 עד 28 ו-45 לפקודת מעצר וחיפוש, בשינויים המחוייבים.

ג) סירב אדם להיענות לדרישת מפקח, על פי סמכותו בהתאם להוראות סעיף זה, והיה חשש שיימלט או שזהותו אינה ידועה, רשאי המפקח לעכבו עד לבואו של שוטר, ויחולו על עיכוב כאמור הוראות סעיף 75(ב) עד (ג) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996⁶, בשינויים המחוייבים.

ד) אין בסמכויות מפקח לפי חוק זה כדי לגרוע מסמכויות פיקוח שניתנו לו לפי כל דין אחר.

זיהוי מפקחים 257ג. מפקח לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי חוק זה, אלא בעת מילוי תפקידו, ובהתקיים שניים אלה:

- 1) הוא עונד באופן גלוי תג המזהה אותו ואת תפקידו;
- 2) יש בידו תעודה חתומה בידי שר הפנים המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו, שאותה יראה על פי דרישה.

37. בסעיף 263 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) חוק הרשויות המקומיות (משמעת), התשל"ח-1978, יחול, בשינויים המחוייבים, על עובדי ועדה מקומית כאמור בסעיף קטן (א)."

38. תחילתו של חוק זה, 30 ימים מיום פרסומו. תחילה

ד ב ר י ה ס ב ר

והיחידה הארצית לפיקוח על הבניה הם עובדי המדינה ועל כן חלים עליהם דיני המשמעת החלים על עובדי המדינה. נוכח הוראת סעיף 263(א) לחוק בעניין תנאי העסקת עובדים בוועדות מקומיות לפי סעיף 19 מוצע להחיל עליהם את דיני המשמעת החלים על עובדי מועצות מקומיות, דהיינו חוק הרשויות המקומיות (משמעת), התשל"ח-1978. הוראה זו תחול על כל עובדי הוועדה המקומית לפי סעיף 19 ולא רק על מפקחיה מאחר שאין מקום להבחנה בין עובדים שונים בוועדה המקומית, לעניין דיני המשמעת.

סעיף 38 מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק 30 ימים מיום פרסומו זאת כדי לאפשר היערכות לקראת כניסתו לתוקף.

ג) שר הפנים יפרסם ברשומות את שמות המפקחים.

סעיף 37 סעיף 263 לחוק קובע הסדרים מיוחדים לגבי עסקאות ועובדים בוועדה מקומית לפי סעיף 19 לחוק, וביניהם קובע כי תנאי העסקת העובדים בוועדה מקומית כאמור, יהיו כתנאי העסקת עובדים במועצה מקומית. לאור הוספת סעיפים 257א עד 257ג המוצעים בסעיף 37 להצעת החוק, המסדירים את פעולת המפקחים כמפורט בהם, מוצע לתקן את סעיף 263 כדי לקבוע מהו הדין המשמעתי שיחול על מפקחים שהם עובדי ועדה מקומית לפי סעיף 19 לחוק.

על מפקחים בוועדה מקומית לפי סעיף 18 לחוק חל חוק הרשויות המקומיות (משמעת), התשל"ח-1978, מאחר שהם עובדי הרשות המקומית. מפקחי הוועדות המחוזיות

⁶ ס"ח התשנ"ו, עמ' 338.

⁷ ס"ח התשל"ח, עמ' 153.

